

"Božja" èestica

Autor Administrator

U potrazi za fizikalnim svetim gralom

Lidia Èerni, Vjesnik

U Europskom centru za nuklearna istraživanja (CERN) s radom je poèeo Veliki hadronski sudaraè (LHC), najkompleksniji znanstveni uređaj ikad izgrađen, vrijedan 9,5 milijardi dolara, kojim æe se pokušati simulirati veliki prasak i riješiti enigma nastanka svemira

Međunarodni tim fizièara je, 10. rujna, u Europskom centru za nuklearna istraživanja (CERN) pustio u pogon Veliki hadronski sudaraè (LHC), najkompleksniji znanstveni uređaj ikad izgrađen, vrijedan 9,5 milijardi dolara, kojim æe pokušati simulirati veliki prasak i riješiti enigmu nastanka svemira.

Znanstvenici su usmjerili mlaz èestica u cijev sudaraèa samo u jednom smjeru, kao uvod u kasnije izbacivanje u oba smjera te njihovo sudaranje potkraj godine. Taj æe sudar, do kojeg æe oba roja èestica putovati brzinom svjetlosti, na raèunalima u CERN-u i u laboratorijima diljem svijeta promatrati znanstvenici tražeæi, među ostalim, èesticu koja je omoguæila stvaranje života, poznatiju kao Božja èestica. Gradnja LHC-a je poèela 1989. godine, a sudjelovalo je više od 10.000 znanstvenika iz cijelog svijeta.

Smatra se da ta dosad misteriozna praèestica koja je dobila i drugo ime po škotskom fizièaru Peteru Higgsu, 79-godišnjem profesoru s Edinburškog sveuèilišta - Higgsov bozon, a koju je on prvi pretpostavio prije 50 godina, mora postojati jer neki tajnoviti èimbenik mora materiju držati na okupu. Higgs, koji je zakleti ateist, ljutito odbacuje ideju da se bozon naziva Božja èestica, vjerujuæi da æe se to vrlo brzo objasniti kad se èestice protona u LHC-u jednom sudare.

Simuliranjem velikog praska za

koji većina znanstvenika misli da je jedino objašnjenje stvaranja svemira, želi se pokazati kako su se zvijezde i planeti izdvojili iz prvobitnog kaosa koji je uslijedio. Napori da se to otkrije u projektima prije LHC-a u CERN-u te u drugim eksperimentima u Sjedinjenim Državama nisu urodili plodom. No, znanstvenici vjeruju da će veliki napredak u tehnologiji LHC-a to promijeniti. Njih muči jedino to da sudarač možda neće uspjeti pronaći stvari za koje fizičari tvrde da moraju ležati pritajene u najdubljim temeljima stvarnosti.

Nakon odgode od 48 sekundi, u kontrolnom centru CERN-a u Ženevi, prvog dana pokusa na ekranu se vidjela slabašna zraka svjetlosti - prvi snop protona je prošao prva tri od 27 kilometara. Trebalo mu je sat vremena da obiđe cijeli tunel. Zraka je debljine vlasi ljudske kose, a pustilo se i druge zrake iz suprotnog smjera i gledao njihov sudar.

"Veliki prasak"
bogohuljenja

Milan Ivković Veernji list, 11. 9. 2008.

Dok sam bio student, prepričavala se anegdota o ocu jednoga kolege koji je studirao filozofiju, a potjecao je iz izrazito katoličke obitelji s kamenjara. Pitao ga, dakle, prijatelj što mu sin studira u Zagrebu, a on, zdvojan, odgovori: "Što ti ga ja znam! Studira da nema Boga!"

Slièno bi se moglo reæi kako suvremeni fizièari "istražuju da nema Boga". Juèer je u podzemlju na granici Švicarske i Francuske poèeo "veliki prasak", najveæi fizikalni pokus u povijesti, kojim znanstvenici žele oponašati stvaranje svemira i otkriti tajnu postojanja hipotetske èestice - bozona, kojim se objašnjava masa svih drugih èestica.

Kad je svojedobno bilo u modi traženje "ključa za književna djela", netko je rekao - pa što onda ako se taj ključ nađe, što će se otključavati!? Što za duhovni i moralni èovjekov život znaèe fizikalni eksperimenti i spoznaje, istraživanje svemira i nastojanje da se otkrije ključ

njegova nastanka?

Ništa nije danas tako obogotvoreno kao znanost i tehnika, no koliko god one napredovale, neæe stiaæi dalje od Spenglerove istine da smo biaæa tehnike zato što smo grabežljiva stvorenja koja imaju, razvijaju i usavršavaju tehniku opstanka. Ni najveæa nas dostignuæa ne oslobađaju èinjenice da im je motivacija zvjerska, u osnovi ista kao motivacija jaguara koji preživljava tehnikom lova.

Buduæi da su znanost i tehnika ideologizirane i pretvorene u mit koji po neodirljivosti slièi mitovima stvaranim o velikim diktatorima i zloèincima Hitleru i Staljinu, obièna je èovjeka strah i pomisliti da bi one mogle biti ništavne i izvori zla a ne izvori dobra za èovjeèanstvo, te ga je strah i usprotiviti se njihovoj fetišizaciji.

I malo æe se tko pozvati, na primjer, na negativan stav Renéa Guenona o suvremenim znanostima koje su izgubile svaki duhovni temelj kad taj blistavi "desni" mislilac nikad nije ni ušao u obrazovni optjecaj. Ali æe se mnogi pozvati na desetke drugih bezbožnih mislilaca koji su, pogotovo od prosvjetitelja naovamo, nametani kao nepovredivi autoriteti.

Nevjerojatno je kako su golema oèekivanja od ženevskoga podzemnoga pokusa, u koji se ulažu silan novac i energija, kraj toliko zla, prolijevanja krvi, nemoralna, bijede, siromaštva, gladi i bolesti u svijetu u kojem je èovjek ponižen kao nikad u prošlosti. Dok na jednoj strani fizièari i drugi znanstvenici nastoje poreæi Stvoritelja i proniknuti u sve tajne svemira ne bi li dokazali evolucijski tijek u njemu i u prirodi, i dok se uvijek iznova susreæu s beskrajem koji je ljudskom umu nedoseziv, dotle se moralna zapuštenost èovjeèanstva poveæava u razmjerima tih ambicija.

Kakva je razlika između njuški Brada Pitta i Angeline Jolie i njihovih svađa i pomirbi na jednoj te eksperimentalnog "velikog praska" u Švicarskoj na drugoj strani? Baš nikakva! Senzacija jedno, senzacija drugo, zabava jedno, zabava drugo, niškoristi jedno, niškoristi drugo!

Kad biste se povodili za "duhovnošæu" današnjih znanosti i tehnike, svekoliko kulturno i religijsko naslijeđe bilo bi vam strano, kao što bi vam bili strani ljubav i priroda, jer su život i svijet bez tajne groblje za dušu i osjeæaje. Uostalom, tko su najveæi znanstvenici dvadesetoga stoljeæa? Izumitelji najsmrtonosnijeg oružja - atomske bombe. Koja

je svjetska nagrada za znanosti najautoritativnija?

Nobelova, nazvana po èovjeku koji je u svojim eksperimentima ubijao ljude, meðu ostalim i vlastita brata, a ginuli su i ljudi u tvornicama pokrenutim po njegovoj recepturi. Kažu da bi spomenuti pokus mogao za Zemlju biti poguban. Bio on to u fizièkom znaèenju ili ne bio, za èovjeka æe biti nijeèan kao i svaka drskost s kojom su bezbožnici htjeli nadomjestiti Boga.